

Mosonmagyaróvári lakossági fórum

2014 október 3.

Jogélet, önkormányzás, választás: elvek és kihatások

Kolláth György

www.kollath.com

/a bevezető előadás olvasható már ezen a honlapon/

Életút, már skalpolt portréval

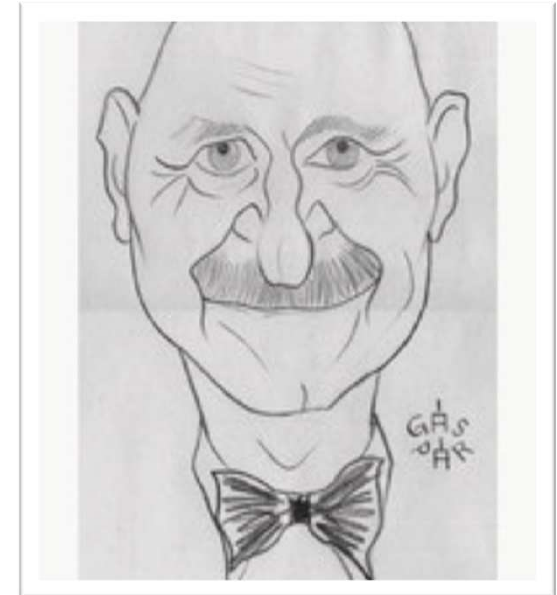
Kolláth György Béla: szolnoki születésű, budapesti ex-ügyvéd, közigazgatási és alkotmányjogász. Szolnok: 1965 a Versegly Ferenc Gimnáziumban kitűnő érettségi. 1971: a szegedi JATE Jogi Karán summa cum laude diploma. Szakvizsgázott. Fél komolyan öregségi önyugdíjas.

Pálya: tanácsi dolgozó, minisztertanácsi főosztályvezető-helyettes, minisztériumok törvényelőkészítő főosztályvezetője, miniszteri biztos, közben egyesület-kutató, kormányhivatali főtanácsadó, prevenció intézet helyettes vezetője, 2000-től volt ez év nyaráig ügyvéd. Alkotmány-, közigazgatási, média- és sportjogot, általános jogot meghívottként oktat egyetemeken, ill. főiskolán: az ELTE és a TF c. docense. Évente teljesít már csak kb. 300 szakkomentárt. Hobby: mindenféle sport, filmek, rádiózás. Ex klubrádiós szerkesztő-műsorvezető. Nem félős közszereplő.

Kutatási terület: emberi jogok, államszervezet, civil társadalom és közhatalom, alkotmányos intézmények, közigazgatás, sportjog, médiajog, továbbá *humor a jog mindennapjaiban*.

Önállóan kimunkált, főbb törvényjavaslatok: állami kárfelelősség, kisajátítási jog, egyesületi jog, nemdohányzók védelme, kamarai jog, családi mediáció, sportbiztonság, kisebbségek választása, a prostitúció állami kezelése témaköreiben.

A **Marton Frigyes Emlékdíj birtokosa a közéleti humor** kategóriában. Jászladány díszpolgára. Sportkuratóriumi exelnök.

Előzmény, két idézet

Tavaly február 22-én jártam Óváron: tarthattam előadást *Demokratikus jogállam: jogálom?* címmel. 44 diát vetítettem: egyharmaduk szöveg volt, többségük keserű humort fakasztó kép. Egy szöveges szemléltetést idéznék. Magyarország az utóbbi 25 évben rendkívüli, zömmel keserű változásokon ment keresztül. *Diktatúrából lett demokrácia: majdnem úgy, ahogy megpróbálnák rekonstruálni az omlettből a friss tojást. A legvidámabb barakkból a legszomorúbb pláza lettünk.* Rossz, mégis muszáj tudni-látni, hogy mennyit zuhant az állami és a jogi közügyek minősége az elmúlt évek alatt. Egy hét múlva önkormányzati választás lesz. Elvben ez az államélet, a közhatalom megújításának, a képviseleti demokrácia rendes működ(tet)ésének jó alkalma, esélye és ünnepe. Nincs ünnepi hangulat, sem emelkedett kampány-miliő. Idézet az *ÉS-ből /2014. szeptember 12./ Bod Péter: AZ IHLET SUGALLATA c. dolgozatából* „Lelkében a magyar egy önkormányzati ihletettséggű nép” – fogalmazott a minap a miniszterelnök. Ez bizonyára nagyon helyénvaló kijelentés, még akkor is, ha a települési és a megyei önkormányzatokat szinte tökéletesen kiüresítette az Orbán-kormány. Elvette és az államnak adta az általános és középiskolák, a városi és megyei kórházak, a szociális intézmények működtetését, és a kormányhivatalokhoz sorolt tucatnyi olyan feladatot, amelyet addig az önkormányzatok láttak el. Takarékosagra hivatkozva csökkentette az önkormányzati képviselők számát, ami korlátozhatja a népképviselet elvének érvényesülését. Ugyanakkor pénzügyileg olyan béklyókat rakott a helyhatóságokra, amelyek önállóságuk alapjait érintik. Az önkormányzati ihletettség helyett ez az önkormányzati valóság.

A választójog: színe és fonákja

Dióhéjban csakugyan ez van a végeken: szóban, de érdemileg is. Országosan, főleg a /„nemzethy”/ közbeszédben tán sosem, vagy régen látott módon ment/megy szembe egymással a szó és a tett. Dr. Kovács Tamás kolléga, polgármester-jelölt úr - Dr. Tóth Zoltán közigazgatási és választási szakértő kollégával együtt - fórumra hívott meg bennünket. Köszönjük. A fórum lényege, hogy rövid bevezető után megpróbálunk válaszolni a hallgatók kérdéseire, felvetéseire. Így, ezúttal 15-20 percnyi mondókával készültem: iparkodom a választások miatt is aktuális csomópontokról szólni. /Hoztam kivétítendő diákat, főleg olyanokat, melyekhez nem kell kommentár./ Néhány fő összefüggésről szeretnék pár kulcsmondatot felvillantani, bevezetőként prezentálni. Kulcskérdések: mi ma a valódi tét, mik a legfőbb elvek, dilemmák és kihívások, mit is, illetve miből kéne, lehetne választani, s talán mivel kell számolni bizonyos idő távokon? A választásokban megnyilvánuló - demokráciabeli és közjogi - visszaesést egy 12 évvel ezelőtti, s a mostani helyzet összevetése mutatja. Press Publica Kiadó 2002., *A választójog c. kis kötet* fülszövege még a következő: „*Ma már természetesnek vesszük, hogy jogunk is, lehetőségünk is van választani, és ezzel befolyásolni életünket. De ez nem mindig volt így. A világon ma érvényben lévő választási rendszerek évezredek civilizációs fejlődés eredményeként alakultak ki. Ezek megfelelő ismerete sokat segíthet abban, hogy szabad, egyenrangú és felelős polgárként a politikai életben, és végül a szavazófülkében - jól felfogott érdekünk és lelkiismeretünk szerint – nyilvánítsunk véleményt, részt véve sorsunk alakulásában.*”

Egy KLIK(K) mintájára és szintjére

2010 óta visszajára fordult szinte minden fenti fogalom: elsőként a „civilizációs fejlődés” mind jogi, mind gyakorlati vonatkozásban. A szabad, tisztességes, átlátszó és esély-egyenlő választás alapjoga, s annak környezete önérdékű hatalmi manipulációk révén megtört, kelletlenné és kétségessé vált. Demokratikus befolyásunk, érdekünk, lelkiismeretünk, véleménynyilvánításunk és részvételünk zárójelbe, kalodába került. Jogunk bár van hozzá, de számottevő közünk alig(ha). A keserű pohár tartalma még, hogy egyébiránt a hatalom-mániákus kormányoldal - 4 év morális és jogi rombolása nyomán, egyben valós és hiteles alternatíva híján - akármilyen választási törvények szerint is nyerni tud(ott volna). Megbuherálták az összes közjogi rendszert és intézményt, azok működését többé-kevésbé a KLIK (egy klikk!?) mintájára, ill. szintjére süllyesztették: ám ez sem fújt ébresztőt a „szabadságszerető, önkormányzathívó” polgároknál. 2014 második fele hibákkal, közönnyel, frusztráltsággal és ambivalenciával teli őszt, helyi voksolást ígér. Mindegy is?! Vitatom ezt: érvelek a helyzet képtelensége és annak dilemmái, válaszútjai dolgában. Ehhez megkerülhetetlen közjogi fundamentumokat idézek. Nem az ún. „elmúltnyolcévhez”, hanem a 89-90-es alapvetésekhez lehet és érdemes visszamenni. Tetszőleges választék, makro szintű és méretű alternatíva sincs.

A világot két mód uralja

1) A 4-5 évre választott hatalom van a polgárokért, és nem fordítva. Mindenki hatalma időleges, feltételes, számadáshoz kötött és korlátos: ez nem a hibája, hanem a lényege a demokratikus szisztémának. Túlhatalom, (ön)kontroll-nélküliség, egyeduralom, önkény, autokrácia de jure és de facto kizárt volna. Mégis művelik, bár lepleznék. Pedig, senki nincs fontosabb, mint az adófizető és választópolgár: általa és érte van minden. Ugyanakkor alapfeltétel, hogy ő pedig valóban szabad, egyenrangú és erkölcsileg felelős polgár – gazda – legyen. Nem az. A modern választási rendszerek alapelve, hogy egyenrangú polgár az átlagember és az akadémikus. Utóbbiak száma kisebb, előbbieket, jó sokan könny(ebb)en manipulálhatók, mégis egyként (bár nem egyformán) van vesztítenivalója ennek és annak is, így, s ezért az egész együttvéve nem ostoba. Mindezek egyben a liberális, európai alkotmányosság alapnormái: ha mégis kidobnák, vajon mi jönne a helyükbe? Nem a szisztéma rossz, hanem annak honi működ(tet)ése. A világot két módozat uralja: vannak szabad választást intézményesítő politikai berendezkedések, és vannak formális, egypárt elvű, cinkelt, kamu-voksolások. Az előbbi garanciákkal, fékekkel, ellensúlyokkal övezett plurális, zömmel parlamentáris, nyitott demokráciát intézményesít, melyben a polgár a választáson lecseréli azt a politikai garnitúrát, amellyel nincs megelégedve. Ez kihat az alkotmányos, uniós berendezkedés többi elemére is: emberi jogok, hatalommegosztás, jogbiztonság, piacgazdaság stb. Túlhaladott, bukott alternatívája ennek ellenben a diktatúrák valamelyik változata-módozata, melyben szemfényvesztés, szimpla erő(forrás)próba a választás. 2010-ben Magyarország letért az európai útról. Most, valahol a rossz és a jó félútján bolyong. Értjük egyáltalán? Tanmese az egyszeri békákról, amelyeket, ha forró vízbe dobnak, mind egyből kiugrik: ámde bent maradnak a kellemesnek induló, de egyre melegedő vízben, és addig próbálnak alkalmazkodni, amíg végül elevenen megfőnek.

Bicikli-verseny: B+M+X=? Lábi-labda?

A torz(ult) megosztás sporthasonlaton szemléltetve szinte olyan, mintha a bicikli-verseny kiírója sportgéppel, a lehetséges, titkos, baráti versenytárs háromkerekű triciklivel, őfelsége ellenzéke cirkuszi egykerekűvel, míg a reszti, a demokratikus ellenfél szobabiciklivel állhat rajthoz. És vajon ilyen volna a fair play bármi másban is?! Bárhol, ahol önként kéne alávetni magunkat az egyetemes játékszabályoknak? Nyilvánvalóan ez idő tájt ez, akaratlagosan nem megy!

Több mint kézenfekvő ehelyütt a kormány(fő) szíve csücskével, a magyar futballal és annak nemzetközi betagozódásával párhuzamot vonni. Művelik, tolják, értik, majomszeretettel pátyolgatják a hatalom birtokosai ezt a honi futballt? Igen. Neki adnák - ha nem is a fele királyságukat, de - a rájuk bízott közpénz nagyját korai, félreecsúszott álmuk kompenzálásaként? Igen. De vajon ment-e elébb mindez (idáig 200 milliárd forint) által a szenvedélyük tárgya? Nem, sőt! Belátják? Nem! Tartalmi, célbeli, metodikai, attitűd- és miliőbeni stb. okból tömény kudarc, hazug katyvasz, masszív krízis ez a helyzet: reménytelen, nivótlan lecsúszás az eredménye. Ergo, amihez legjobban értenek, amit legfőbb közügynek vélnek /pedig ahol versenyjogi magánjóságot kéne látni, békén hagyni/, ott a leglátványosabb a kimagyarázhatatlan, törvényszerű, önmagán túlmutató bukás. Íme, ennyire képesek, amint nemzetközi megméretés ad kihívást, valós minősítést. Annyi a közös jellemző a közpolitikában és a futballban, hogy tanulságos mindezt egybe és sorra venni, végig gondolni, a konzekvenciát levonni. Elemi készség sincs rá: tán, mert dőlnének a dominók.

200 milliárdos helyi érték

Labdarúgó Európa Bajnokság „Z” selejtező csoport

A HALÁLCSOPORT

TrollFoci

MAGYARORSZÁG

DISNEYLAND

LEGOLAND

VATIKÁN

SAN MARINO

LAKATLAN-SZIGETEK

Jogelvek, alapértékek

Ugyanakkor, totális ellenállás, ill. lekéselt bojkott híján, 2014 október 12. – minden hendikep ellenében - kicsiben, helyileg próbakő, rekonstrukciós esély is lehetne. Miért? Főként, mert nagyobb számban gyűlnek a bajok, a buta, rendszerelvű és szintű hibák, a visszaélések, a megoldatlanságok, mint születnek rájuk amúgy sem perfekt megoldások: láthatóan, kezeletlenül mind kiterjedtebben ránk, rájuk omlik ez az egész. Sokan értik s érzik helyben ezt, gyűlik az erő itt-ott a kiskirálykodás elűzésére.

2) Tengeren túli politikai és jogi axióma, közhely és bonmot: NEM AZ ERŐ A JOG, HANEM A JOG AZ ERŐ. *Vedd el a jogot - mi más akkor egy állam, mint egy nagy rablóbanda. - mondta Szent Ágoston.*" (Id.: *Az Isten államáról, IV, 4, 1.*) Társadalomszervezőmód 3 ismert: demokratikus jogállamiság: felsőbbbségi diktatúra: káoszba hajló anarchia. Sorscsapás, hogy/ha egyszerre mindhárom rajtunk ül. Választani kell: ez volt '89-90 krédója, ez ma is. Európában vagy jogállamiság van és lesz, vagy jöhet a széthullással kísért nacionalista, irányított, felsőbbbségi államrezon: demokratúra, kamukrácia, autokrácia, zsarnokság. A megoldatlanságok, képtelenségek színezékeként pedig belopakodik, szétterül az anarchia. 89-ben jól választottunk, ki kell(ett volna) tartani mellette. Nem lehetne olyan társadalmi alrendszer, ami juszt sem jogállami (pl. önkormányzatiság, más közhatalmi igazgatás, szociálpolitika, egészségügy, oktatásügy, választás, pártpolitika, pénzvilág). A jogállamiság a személy(ek) helyett a törvények, alkotmányos intézmények uralma, s összjátéka: majd' minden mást *determináló alapérték*. Következésképpen, még a parlament se hozhatna bármire, akármilyen törvényt. Dermesztő minőséggel, dölyfös akaratossággal és primitív jog-inflációval mégis megteszi.

Nincs kegyetlenebb zsarnokság, mint az, amelyik a törvények nevében, a jog színeiben cselekszik. Amely éppen azokkal az eszközökkel végez áldozataival, amelyek megmentésüket kellene, hogy szolgálják - Montesquieu

3) Államélet, arany szabály: alkotmányos intézményt, szabályt, szervezetet, működést megváltoztathat négy évre választott parlament. A demokratikus, alkotmányos, jogállami és európai berendezkedés a túlnyomó többség számára azonban tabu. Nem válhat a de jure de facto módon az alkotmányos rend torzójává, hamis paródiájává. Noha „fizikailag” lehet, közjogilag nem korrekt, nem szabad a hatalom-megosztás rendszerét taccsra vágni, azok független tényezőit felvizezni, pártbefolyás alá gyűrni. Itthon a demokratikus minimum tört meg 2010-ben, sőt ráarakódott pártszolgálatosok független állami posztra vezényletével. Ez a rákfene: a többi nem ok, hanem okozat. Kidumálással, arrogáns visszabeszéléssel: /„jobban tennék, ha...”/ leplezni próbált, mégis céljában és eredményében önérdékű közhatalmi és jogpolitika szab(ott meg) mindent. Egyirányú „felhalmozás” jött élből és tarol(t), 5 lépésben. 1) Átszervezik, átnevezik X alkotmányos intézményt. Gyakorlatilag mindent. 2) Stratégiai csúcspozíciót hoznak létre benne, zömmel egy személyre kialakítva. 3) 9-12 éves mandátummal betonozzák be, teszik szinte leválthatatlanná a már előre kiszemeltet. 4) Ájtatos képpel beleültetnek egy vagy több bizalmast (nicknevük: orbaniták), majd már együtt színlelik a poszt függetlenségét. /Kivételt talán két fő képez./ 5) Ellehetetlenítik, elkedvetlenítik, szinte kalodába zárják az utánuk jövőket. Ekként a kormányfőnél semmiféle olyan ajánlás, változás-igény nem tárgyalási alap, mely az 5 lépcső lényegét és összefüggését érintené. Tilos volna pedig a célt az eszközzel felcserélni, összekeverni, abszolutizálni.

Közhatalom, civil(izált) világ

Mármost, mindebben konszolidáció, önkorrekciónak alkatilag, ill. intézményesült módon kizárt. Helyben azonban az előbbi vadhajtások mérséklésére, moderálására inkább van esély, mint országosan. Erre való a választás. Figyelmeztetés! Nem fair opció beleülni az egyoldalú, önkényes szisztémába – győzelem esetében. Ugyanis a /mind teljesebb körű/ felhatalmazás és tág(uló) kompetencia hozzá mért felelősséggel párosul, még hozzá olyan közgazdasági milióban és lakossági bizalom, tűréshatár mentén, mely kevés mozgásteret ad. Meg kell osztania a győztesnek a gondokat és a gondolatokat a polgárok közösségeivel, civil szervezetekkel, hiszen a gazdájával kommunikál ilyenkor, végre-valahára. Axióma: normális esetben és helyen nem a közhatalom tartja sakkban, nem az kontrollálhatja végzálva a civil társadalmat, hanem a civil társadalom látja el a közhatalom gyakorlásának ellenőrzését. Az elv fenyegető megfordítása önmagában is a diktatúra valamelyik grádicsa.

Ha csak egyetlenegy ősbűn terhelné a mai kormányoldal gyakorlatát, már az is több mint elég volna. Ez pedig mindenféle autonómia sárba tiprása, lekezelése, megnyirbálása, kiüresítése, antidemokratikus bánásmódja. Háborúban, diktatúrában a direkt centralizáció és ahhoz illő erőközpontú, adminisztratív jellegű vertikális irányítási, függelmi rend, metodika dívik. Más viszonyok között azonban ez a futball-öltözők nivótlan légköre vagy az ósdi kaszárnyáké. Mint módszer elvben se nem jó, se nem rossz, feltéve, hogy a helyzettel adekvát. Ellenkező esetben káoszt, anarchiát szül, állandó megoldatlanságot generál, mert a központnak se képessége, se ereje, se eszköze, se kedve, se bizalma, se valós puvoárja nincs 3000 /vagy csak 200/ egység gondját-baját magára venni. Másnak mégse hagyja. Megállíthatatlan így az erózió.

Megnyirbálások, egybevetések

Ezért és így lett a 90-es modern, kollektív jogi és alapjogi helyi önkormányzati szisztémából és európai chartás filozófiából „alaptörvényesen” lefokozott helyhatóság. Továbbá a hatalommegosztás egyik alkotmányos eleméből, a helyhatóságok Kormánytól független és védett hatalom-megosztási pozíciójából jól-rosszul betagosított közigazgatás. És így lehetett a nevesítve védett önkormányzati tulajdonból nemzeti vagyon, a törvényességi ellenőrzésből pedig beavatkozást elismerő felügyelet. Hatásköri és pénzügyi szűkítés is jött: aszimmetrikusan. Konklúzió: az önkormányzatok identitását is megsértették, csonkolták így, amit, sajnos az októberi választás önmagában biztosan nem orvosol, ellenben utat nyithat valóságos, fair plurális helyi politikára, s a benne résztvevők kölcsönös és jóhiszemű együttműködésére. Tisztulhat a fojtogató légkör, újra kezdődhet a demokráciához méltó hozzáállás és illő kommunikáció.

4) Hová is kéne visszajutni? Két alapvonást jeleznék. A) Az európai kormányzás fehér könyvében öt alapelv szerepel: nyitottság, részvétel, elszámoltathatóság, hatékonyság és a koherencia követelménye. Nálunk az ötből egyszerre talán csak 2-3 van jelen: mind fent, mint lent – tisztelet a kivételnek. A hiányt ígéretések, üzenetek, hatalmi próbálkozások, link dumák és jogi csúrcsavarok pótolnák. Rémisztő az, ahogyan a közügyekből, köztük a közpénzügyekből is kivont a minőség, a felelősség. 89-ben hittelt vallottuk: a bíróság során nem az a fontos, ki mondja, hanem az, hogy mit mond. Ha igaz van, köszönet jár neki érte, ui. a kijavítás evidens. Ma: bornírt titkolózás a köbön. B) 89: ezentúl a közvagyon-közpénzügy kezelése úgy legyen „hűséges”, hogy az törvényes, átlátható, takarékos, hatékony és eredményes. Paks II. és más, országos és/vagy regionális, ill. helyi projektek tanúsítják: ritka, hogy ebből az 5-ből egyszerre megvan kettő, pláne három.

Elszámol(tat)ás, municipiális hatalom

Klasszikus, mostanság pedig igencsak aktuális bonmot: *Szent-György napján, kihajtáskor bárki lehet pásztor. Szent-Mihálykor, behajtáskor, csak az pásztor, aki elszámol. A többi alkalmasint tolvaj.* Erre is jó alkalom a választás. Ezért is több mint közhely ez az igazság: X, Y, Z helységnek vagy olyan önkormányzata lesz, amelyet büszkén megengedhet magának, vagy pedig olyan, amelyet elfogad, eltűr, sorsára hagy és meg is érdemel.

5) Ez év során, még talán annak kora őszen is jobbára a kormányzati pártérdek önző erőlködése, hatalmi dervistánca és féktelen mohósága, arroganciája csúcsosodik ki a választási előkészületekben: az önkormányzati metszetekben és a kilátásokban is. Mégis, kb. középtávon prognosztizálható: mindez nivótlan, hamis, romlott, korrupt és tartósan megoldásképtelen rezsím. Ezért a NER bukásával menni fog annak egész közjogi felépítménye, aminek az első megbomlása helyileg itt-ott már most bekövetkezhet. Hatékony ellenerő volt már a helyi hatalom a magyar jogtörténetben, a gondok kezeletlensége megérlelheti újra.

22-es csapdája, civil kurázsi, ellenállás

Ami ma van, az egy bizarr 22-es csapda (már nem, még nem, feloldhatatlan szitu), amire rímel egy klasszikus, igazi mű(remek) J. Heller könyvének a kulcsa, fő tétele (63. oldal): *„Csak egy csapda volt, és ez a 22-es csapdája volt, amely leszögezte, hogy bárki, aki közvetlen és valóságos (lásd: honi véleményszabadság amerikai mércéje: clear and present danger) veszélyben saját biztonságára gondol, az a döntésre képes elme természetes működéséről tesz tanúbizonyságot. Orr örült, tehát le kell szerelni. Csak annyit kell tennie, hogy kéri leszerelését, de ha kéri a leszerelését, akkor már nem lehet örült, és további bevetésekre küldhető. Orr lehet örült, ha további bevetésekre megy, és lehet egészséges, ha nem megy. Ha egészséges, akkor viszont mennie kell. Ha megy, akkor örült, és nem kell mennie: de ha nem akar menni, akkor egészséges, és mennie kell. Yossariant mélységesen megrendítette a 22-es zárótételének abszolút egyszerűsége, és tisztelettel fütyyentett. Ez ám a csapda, ez a 22-es!”* Civil kurázsit és távlati bizakodást élesztgetve, a jogfejlődést kutatva idézném a portugál alkotmány 21. cikkét: *Ellenálláshoz való jog „Mindenkinek joga van megtagadni bármilyen rendelkezés végrehajtását, mely veszélyezteti jogait, szabadságait és biztosítékait, valamint ellenszegülni bármilyen agresszióknak abban az esetben, ha a közhatalomhoz való fordulás nem lehetséges.”*

Magyarul, időszerűen: nem kell mindent benyalni!

Egy jó modell, plusz Mark Twain

Pozitív töltetű záró példa, honosítható modell: egy franciaországi városból való. Korrekt versengés megy évtizedek óta a választási győzelemért, utána pedig fair együttműködés még az osztott szerepek és felelősség mentén is, a jó várospolitikáért és városüzemeltetésért. Ki-ki a maga dolgát végzi. A többség kormányoz, a kisebbségben lévő ellenzék opponál. Ha a hatalomban lévők egy helyi közügy megoldásába fognak, készíté(t)nek egy első változatú tervezetet, amit zsűrizésre elsőként az ellenzéknek adnak oda: szedjék ízekre, ha tudják. Van ilyenre is példa, de zömmel értő és fontos észrevételeket kapnak, megköszönik, akceptálják, beépítik. Közös tehát a valóban kiérlelt és kiszámolt, megfelelő döntés: nem firtatják, hogy kié mennyi rész benne. Az ellenzék végzi alternatívizáló, kontrolláló szerepét: a többség pedig nem sértődős, hiszen képes és kész végül kitűnő döntést összehozni. Egyszerű, nem!? Bárcsak mi legalább néhol itthon /ugyan/ebbe az irányba mennénk, hasonló módon próbálnán(a)k a városért fölösleges feszültség és fogcsikorgatás nélkül munkálkodni.

Amúgy, a naiv várakozáson innen és túl, honi divatszó a tisztesség. Kampány menedzserek, jelöltek valós iránytűje lehet. Mark Twain: Mindig legyél tisztességes! Ez sok embernek örömet okoz, a többi pedig megdöbben.

Köszönöm: átadom a szót.

Bölcsesség, cinizmus, tapasztalat

**„A legjobb érv
a demokrácia ellen
egy ötperces beszélgetés
egy átlagos szavazóval.”**

Sir Winston Churchill

http://hu.wikiquote.org/wiki/Sir_Winston_Churchill

Megszállottság, vakhit

Mantra és ellenpróbája

KORMÁNY

INFORMÁCIÓ

MAGYARORSZÁG
JOBBAN TELJESÍT*

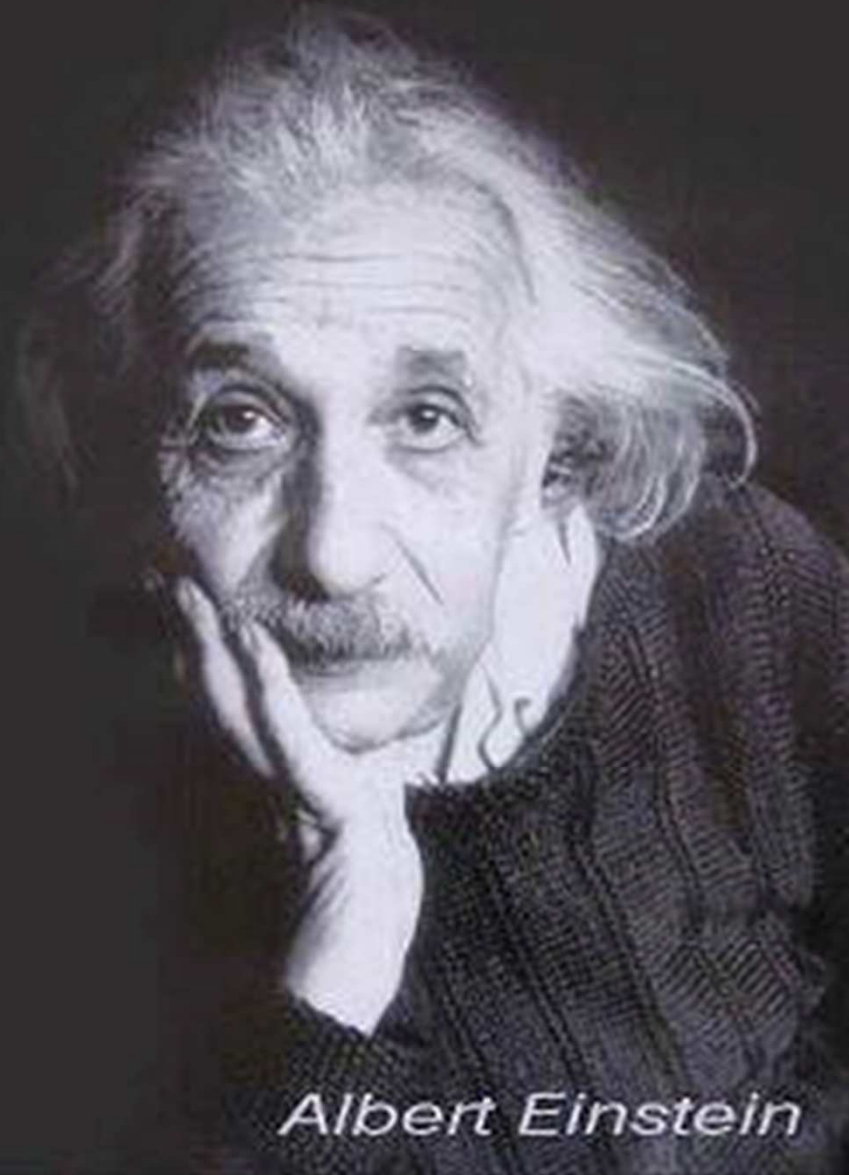
* Ami a lakosság leggazdagabb 10%-át illeti. Az ország 90%-ának jövedelme viszont csökkent 2009-hez képest. Minél szegényebb valaki, annál nagyobb arányban.

www.pacsirtaradio.hu

(forrás: Eurostat)

Miért is érdemes választani?

A VILÁGOT NEM A
GONOSZ FOGJA
ELPUSZTÍTANI,
HANEM AZOK, AKIK
VÉGIGNÉZIK A
GONOSZSÁGOKAT
ÉS NEM CSINÁLNAK
SEMMIT.

Albert Einstein

3:1 ?

**A hazugság nem lesz igazság,
a rossz nem lesz helyes,
és a gonosz sem lesz jó csak azért,
mert a többség elfogadja.**

Tenni-akarás

*Hogy mit kell tenni,
azt sokan tudják.
Hogy hogyan kell tenni,
az kevés embert érdekel.
S még ennél is kevesebb az,
aki meg is meri tenni.*

Sri Chinmoy

Csal(1)óköz?

1) Idősek otthonából vittek mikrobuszal szavazni idős, beteg embereket: akaratuk ellenére, itt félrevezető dumával. Egy nénit beküldtek a fülkébe, később észrevették a szavazatszedő bizottságban, hogy nem jött még ki. Benéztek: a néni félig levetkőzve várt türelmesen. -Miért tetszett levetkőzni? -Kedvesem, hát a tüdőszűrésre jöttem.

2) Hasonló szitu, erővel viszik a nénit voksolni. -Miért nem hagyják békén? -Hadd szokja csak az urnát!

- Ezt dobja be oda. Az új választási törvény garantálja a szavazás titkosságát, ezért még ön sem nézheti meg, hogy kire voksolt.

Van ilyen vers, volt ilyen kiszólás

Orbán

Alva jár az Orbán,
Tornyot visz az orrán,
Trombitások ülnek benne
Három szekér polyván,
-- Hú! – trombitások
Három szekér polyván.
Fújják egyre többen,
Polyva szerteröppen,
Rémes álmot lát az
Orbán
Polyva-fellegekben,
-- Hú ! –rémes álmot
Polyva-fellegekben.
(Weöres Sándor)

„Nagyon vigyázni kell,
nehogy valami
kisdiktátor legyen az
emberből.”

Orbán Viktor 1991, február
25. Magyar Hírlap

Interpretációóóóó?!

Intés: a (próba)fülkét kísérő nélkül kérjük igénybe venni

**„A szabad választás
a legfontosabb lépés
a demokratikus
Magyarország
megteremtése felé.”**

Fidesz választási felhívás, 1990. február 5.

**„Tudni fogjuk a választások
előtt jóval, hogy (...)
a választópolgárok
hány százaléka döntött úgy,
hogy részt vesz a választáson.”**

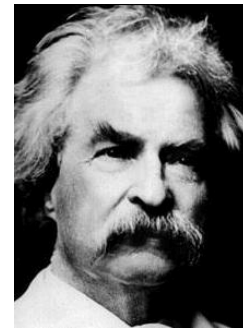
Orbán Viktor, 2012. július 27.

Szabad....?

„...ha elég eltökéltek vagyunk,
rászoríthatjuk az uralkodó pártot,
hogy alávesse magát a szabad választásoknak.”

Orbán Viktor, 1989. június 16.

**Ha a választással meg lehetne
bármit változtatni, akkor nem
engednék meg nekünk.**

Mark Twain

Magánkívül tágasabb

A kampány kielégíti mind az eltávozottak,
mind az itt maradottak igényeit

Az emberek agyát és figyelmét le kell foglalni másod- és harmadrangú problémákkal. Ennek érdekében figyelmüket el kell vonni a valós és súlyos szociális gondokról, mégpedig olyan hírekkel, amelyek társadalmi jelentősége kicsi ugyan, de érzelmileg erősen megérintik őket. Támaszkodjunk a bulvársajtóra, amely hű szolgánk lesz.

- Noam Chomsky

A vödör azért túlzás

Plurális helyzetünk

Mindenki - különös tekintettel a hajdanvolt Bibó kollégisták - figyelmébe ajánlható:

A magyar népnek a hatalom előtti meglapulása s egyben a kormányzásban való részt venni nem akarása, a hatalommal szemben való passzív rezisztenciája már oly hosszú időre visszanyúló beidegződésekre támaszkodik, hogy kezdik már... magyar nemzeti tulajdonságként emlegetni... [P]ontosan arról a jellemvonásról van szó, mely a szolganépek tulajdonsága, és pontosan annyira és azóta magyar nemzeti jellemvonás ez, amióta és amennyire a magyar akár külső hatalmasságok erejétől, akár saját urainak jóvoltából szolganéppé vált.

Bibó István 1949. [A Nemzeti Parasztpárttól]

"A pesszimista a sötétséget látja az alagútban, az optimista a fényt az alagút végén, a realista a közlőgő vonat lámpáit, a mozdonyvezető pedig három idiótát a síneken..."

Katonás, bizarr szemléltetés

Ki merre lát?!

Sólyom László 2013.06.02. Ökopolisz Alapítvány konferenciája: "...minden kifogásolt szabályra van külföldi példa. Ennek pont annyi értelme van, mint ha azt mondanánk, hogy az állatorvosi ló a boncasztalon tulajdonképpen egészséges, hiszen külön-külön minden betegsége előfordul más, még élő lovakban. Más. Érvelnek azzal, hogy ezek mindegyike megtalálható a nyugati országok valamelyikében. A sósav (HCl) összetevőinek mindegyike is megtalálható olyan ártalmatlan elemekben, mint a konyhasó (NaCl) és a víz (H₂O), mégis az egész így együttvéve öl.

Rekonstrukcióóóóóó?!

**FIAM, EZEBŐL KELLENE EGY
DISZNÓT ÖSSZERAKNI.**

FALUSI PUZZLE

WWW.FUNGIE.HU

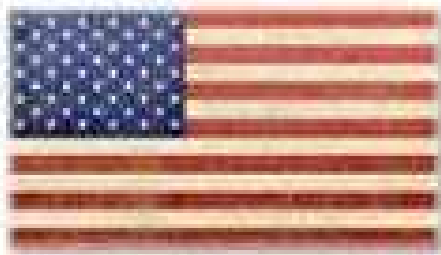
Clara pacta, boni amici: törölve!

Mondj egy ötletet, csinállok belőle törvényt...

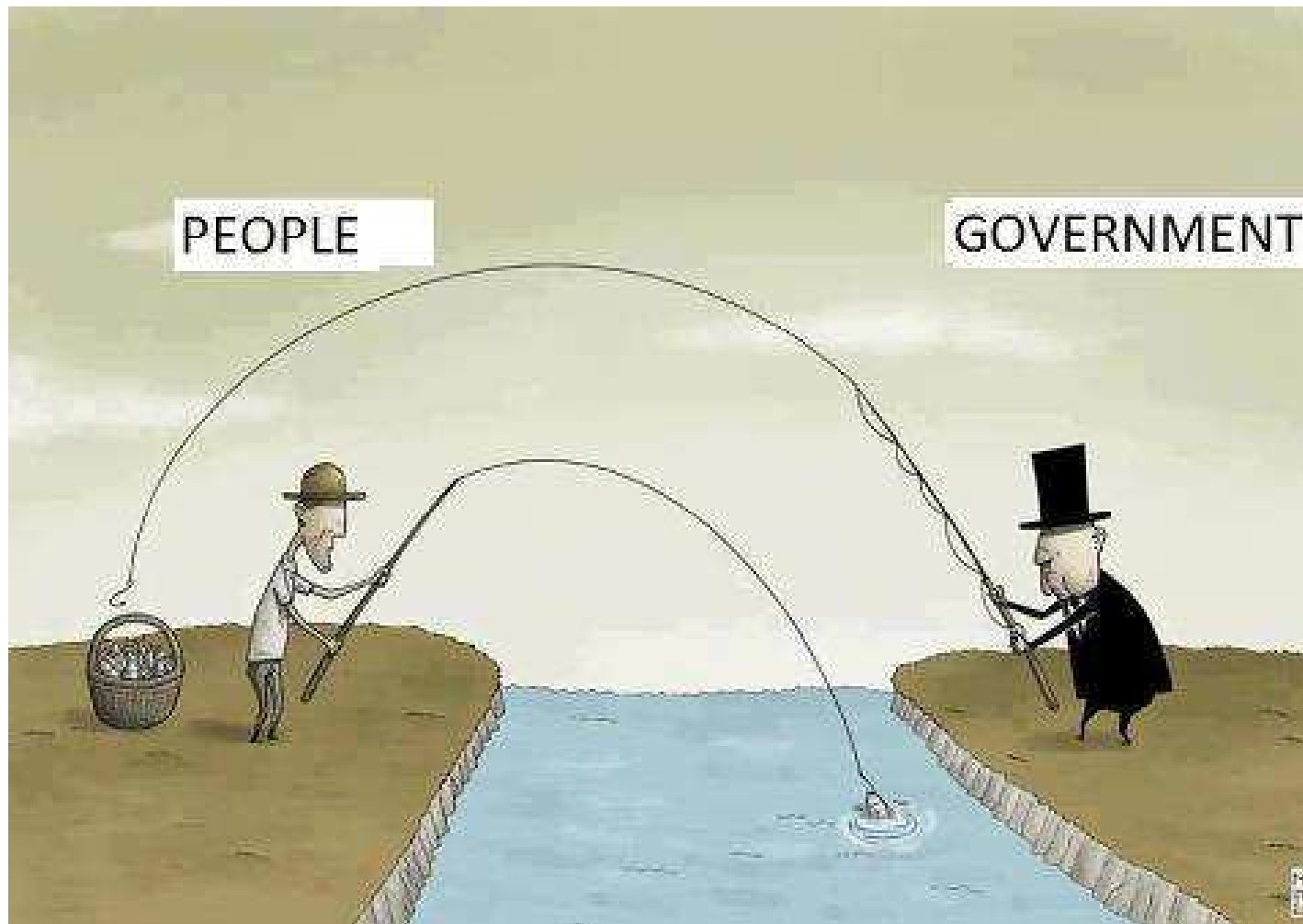
Aranyigazság

When the people fear the government,
there is tyranny; when the government
fears the people, there is liberty.

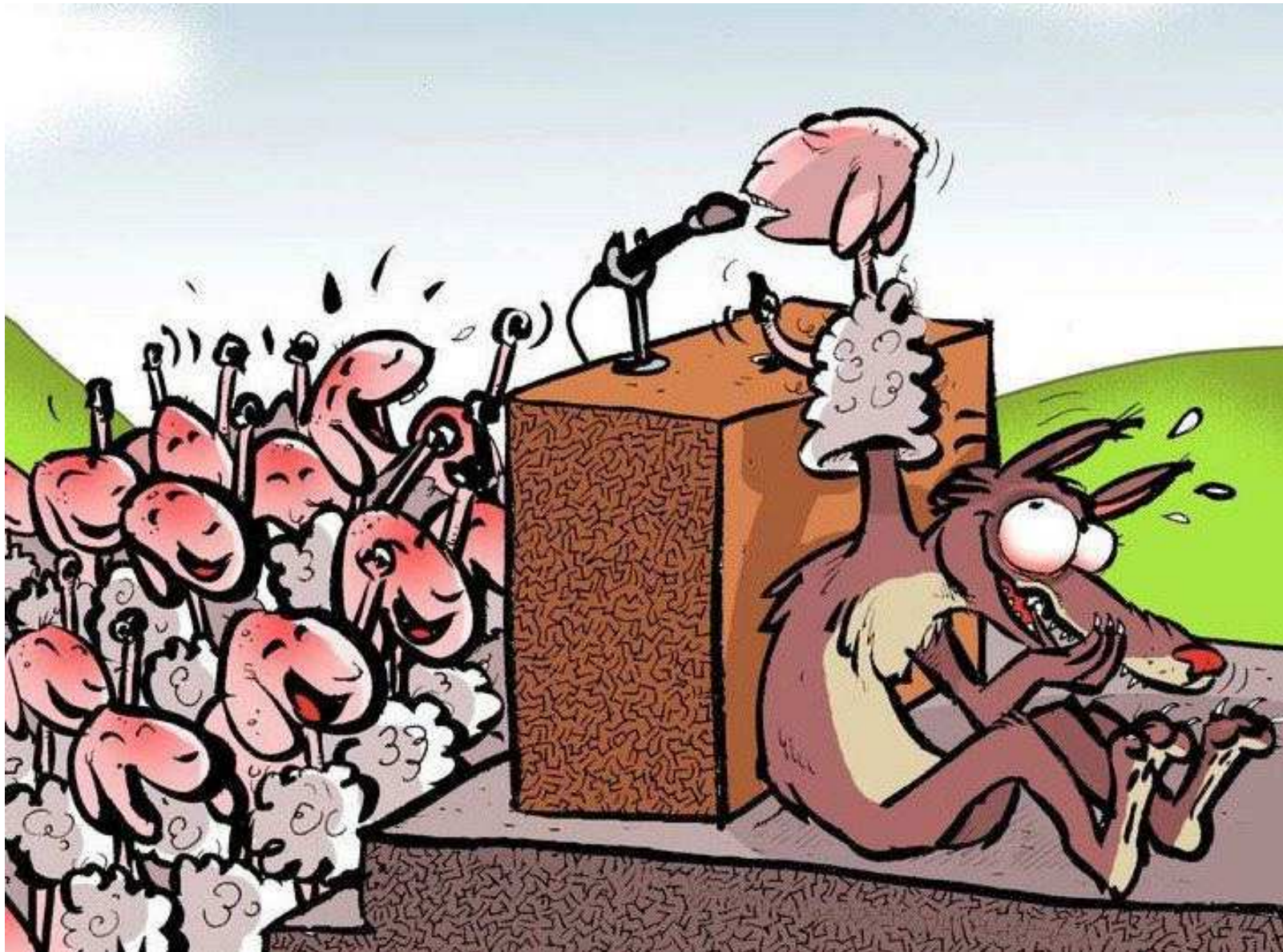
THOMAS JEFFERSON

Kisszerszámos hal-ászok?

Ki nevet a végén?

Ez a(z) (h)arc lesz a végső...

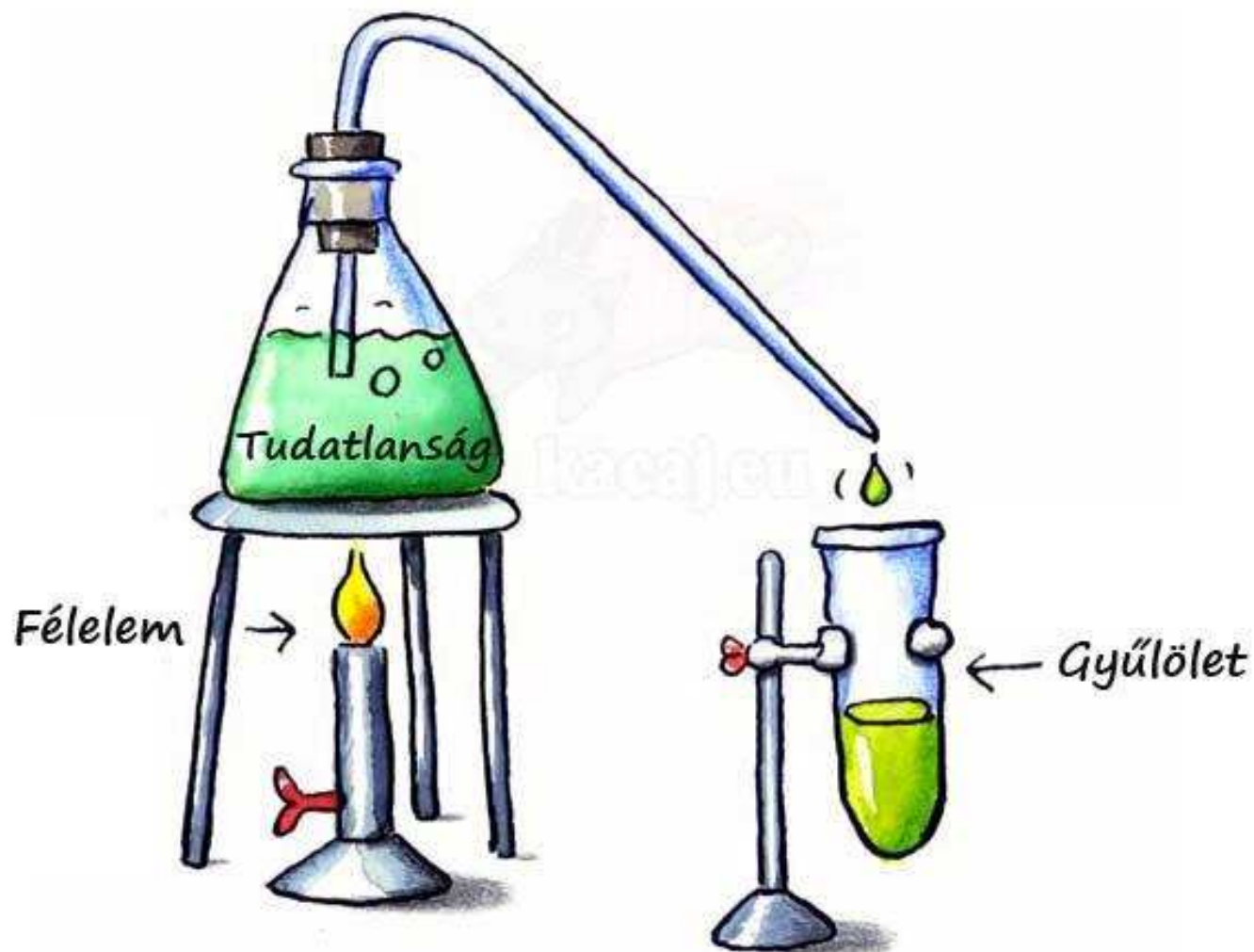
Szakadék

Kinek-minek a szakadéka lesz a közelgő parlamenti választás?!

Gyúelegy: a szélsőség lényege

Egyéni indítvány, vastagbőr, bakugrás,
közjogi remekmű

Az egyesült széthúzás nemzete

Tréfa: az angol ülve gondolkodik, a francia állva, az amerikai asztalra tett lábbal, az orosz betárazva, az indiai jógázva, a magyar meg utána (post festa).
Igaz?!

***"Ha mindig igazat mondasz,
semmire sem kell emlékezned."
(Mark Twain)***

Alázat

“Az a baj a világgal, hogy a hülyék mindenben holtbiztosak, az okosak meg tele vannak kételyekkel.”

Bertrand Russell

